

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРЬСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
гірничої справи, природокористування
та будівництва

«30» серпня 2023 р., протокол № 7

Голова Вченої ради

Володимир КОТЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Цивільна безпека та охорона праці»

для студентів освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 033 «Філософія»

освітньо-професійна програма «Масові комунікації, коучинг та консалтинг»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра філософсько-історичних студій та масових комунікацій

Схвалено на засіданні кафедри
маркшейдерії

«28» серпня 2023 р., протокол № 7

Завідувач кафедри

Володимир ШЛАПАК

Гарант освітньо-професійної програми

Вадим СЛЮСАР

Розробники: к.т.н., доц. кафедри маркшейдерії Іськов С.С.

к.т.н., доц. кафедри маркшейдерії Криворучко А.О.

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Обов’язова
Модулів – 1	Спеціальність 033 «Філософія»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2,6	Освітній ступінь: «бакалавр»	Лекції
		32 год.
		Практичні, семінарські
		16 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
42 год.-		
Індивідуальні завдання		
Вид контролю: залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Цивільна безпека та охорона праці» є обов'язковою дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю спеціальності 033 «Філософія».

Мета вивчення дисципліни – надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за навколишнє середовище, особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях з врахуванням ризику виникнення техногенних аварій та природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим врахуванням ризику виникнення техногенних аварій і природних небезпек та врахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених освітньо-професійною програмою «Масові комунікації, коучинг та консалтинг» спеціальності 033 «Філософія»:

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за освітньо-професійною програмою «Масові комунікації, коучинг та консалтинг» спеціальності 033 «Філософія»:

ПР18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні **Soft skills**:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;

- *уміння виступати привселюдно*: навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;

- *керування часом*: уміння справлятися із завданнями вчасно;

- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;

- *лідерські якості*: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння ставити мету, планувати діяльність;

- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 4

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Правові та організаційні питання охорони праці

Тема 1.1. Вступ. Загальні питання, основні поняття і терміни з охорони праці

Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема 1.2. Правові та організаційні основи охорони праці

Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Міжнародні норми з охорони праці, що діють в Україні.

Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.

Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.

Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.

Стандарти в галузі охорони праці. Технічні регламенти. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.

Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.

Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів.

Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат.

Тема 1.3. Організація охорони праці на підприємстві

Система державного управління охороною праці в Україні. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземляр № 1	Арк 22 / 5

Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права.

Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.

Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.

Стимулювання охорони праці.

Тема 1.4. Профілактика травматизму та професійних захворювань

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.

Перша домедична допомога.

Розслідування та облік аварій. Розслідування та облік професійних захворювань. Методи аналізу та основні причини виробничого травматизму і профзахворюваності. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.

Тема 1.5. Основи виробничої та пожежної

Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.

Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну. Природна вентиляція. Системи штучної (механічної) вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення. Місцева (локальна) механічна вентиляція. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони.

Освітлення виробничих приміщень. Класифікація виробничого освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення. Нормування освітлення, розряди зорової роботи. Експлуатація систем виробничого освітлення. Джерела штучного освітлення, лампи і світильники. Загальний підхід до проектування систем освітлення.

Шум, ультразвук та інфразвук. Класифікація шумів за походженням, за характером, спектром та часовими характеристиками. Нормування шумів. Контроль параметрів шуму, вимірювальні прилади. Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму.

Джерела, класифікація і характеристики вібрації. Гігієнічне нормування вібрацій. Методи контролю параметрів вібрацій. Типові заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій.

Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів. Характеристики полів і випромінювань. Нормування електромагнітних випромінювань. Прилади та методи контролю. Захист від електромагнітних випромінювань і полів.

Виробничі джерела іонізуючого випромінювання, класифікація і особливості їх використання. Типові методи та засоби захисту персоналу від іонізуючого випромінювання у виробничих умовах.

Електробезпека. Дія електричного струму на організм людини. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Напруга кроку та дотику. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 6

Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухо-небезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.

Змістовий модуль 2. Цивільна безпека

Тема 2.1. Засоби, методи аналізу, принципи здійснення оцінки, класифікація та моніторинг надзвичайних ситуацій

Зміст теми. НС, причини виникнення та складові системи їх моніторингу. Галузевий моніторинг за станом безпеки у відповідній сфері відповідальності центральних органів виконавчої влади. Найменування та визначення основних показників джерел природних НС та номенклатура, позначення, розмірність і порядок визначення параметрів уражальних чинників джерел техногенних НС, які контролюються і підлягають прогнозуванню.

Територіальний моніторинг за об'єктами, ресурсами, процесами і системами захисту та ліквідації НС, стану впровадження превентивних заходів щодо зменшення їхніх масштабів. Мережа спостереження і лабораторного контролю. Урядова інформаційно-аналітична система з НС, збирання, оброблення, передавання та збереження моніторингової інформації.

Методичні положення ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання щодо визначення потенційної небезпеки. Визначення та аналіз небезпек, пов'язаних з порушенням умов безпечної експлуатації ОГ. Виявлення небезпечних речовин та критичних умов їх прояву.

Методи розв'язання типових завдань щодо ідентифікації потенційно-небезпечних об'єктів (ПНО).

Основні етапи аналізу НС та прогнозування їхніх наслідків. Опис явищ, що прогноуються, перелік вихідних даних. Способи виявлення потенційно-небезпечних зон з імовірними джерелами НС. Зонування територій за ступенем небезпеки.

Тема 2.2. Планування заходів, прогнозування обстановки, організація проведення невідкладних та рятувальних робіт. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.

Зміст теми. Структурно-функціональна модель протидії НС (попереджувальна, компенсаційна, комплексна тощо). Загальні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів НС. Вимоги до складу, змісту та форми плануючої документації.

Методика розроблення планів з попередження НС. Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру.

Особливості планування дій персоналу щодо локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на ПНО та пом'якшення їхніх наслідків. Вимоги до складання та змісту аналітичної і оперативної частини плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій.

Методика планування заходів із фізичного, функціонального, та комбінованого захисту персоналу, а також ліквідації наслідків НС, на основі прогнозу варіантів (сценаріїв) розвитку обстановки, аналізу власних та ресурсів третіх сторін щодо реагування на НС та ліквідації їхніх наслідків з урахуванням режиму функціонування системи.

Нормативно-методичні документи із створення і управління діяльністю спеціалізованих служб та (або) функціональних підсистем Єдиної державної системи цивільного захисту в залежності від профільного напрямку ВНЗ.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 7

Плануючі документи з теоретичного і практичного навчання персоналу ОГ до дій у НС, організація і проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з відпрацювання заходів за планами реагування на НС, локалізації та ліквідації аварій.

Тема 2.3. Оцінка готовності об'єкта господарювання до функціонування в умовах надзвичайних ситуацій та принципи її здійснення. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ

Зміст теми. Характеристика зон небезпечних геологічних процесів і явищ. Визначення показників, що характеризують ушкодження будівель, споруд та обсяги завалів у зонах НС, спричинених природними чинниками фізичного походження. Інженерна підготовка зсувних та зсувонебезпечних територій.

Характеристика зон затоплень, які виникають під час руйнування підпірних споруд (греблі) водосховищ. Визначення параметрів, характеру руху хвилі прориву при повному руйнуванні підпірних споруд водосховища. Розрахунок хвилі прориву при частковому руйнуванні греблі. Порядок нанесення на карту ділянки затоплення місцевості.

Розв'язання типових завдань з оцінки обстановки при затопленнях.

Заходи з мінімізації небезпечних наслідків, які запроваджуються завчасно та у разі загрози затоплення. Заходи щодо захисту населення при катастрофічних затопленнях.

Розрахунок сил і засобів при затопленні (підтопленні) населених пунктів.

Порядок розрахунку збитків за типами НС. Розрахунок загального обсягу збитків. Методика оцінки збитків від наслідків НС за основними його видами.

Відповідно до профілю підготовки ВНЗ розрахунок збитків від втрати життя та здоров'я населення; руйнування та пошкодження основних фондів виробничого призначення; вилучення або порушення сільськогосподарських угідь; втрат тваринництва, деревини та інших лісових ресурсів; рибного господарства; знищення або погіршення якості рекреаційних зон; забруднення атмосферного повітря; забруднення поверхневих і підземних вод та джерел, внутрішніх морських вод і територіального моря.

Тема 2.4. Забезпечення заходів та дій в межах єдиної системи цивільного захисту

Зміст теми. Забезпечення техногенної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях, як складової частини цивільного захисту.

Шляхи і способи підвищення стійкості роботи промислових об'єктів. Забезпечення надійного захисту та життєзабезпечення виробничого персоналу. Захист та раціональне розміщення основних виробничих фондів, зонування території об'єкту. Захист технологічного обладнання, удосконалення господарсько-виробничих зв'язків, робота за спрощеною технологією, використання місцевих ресурсів. Підвищення стійкості виробничих будівель і споруд, комунально-енергетичних і технологічних мереж. Підвищення протипожежної стійкості. Обмеження ураження від вторинних факторів при аваріях. Підготовка до відновлення виробництва. Резервування матеріальних та фінансових ресурсів.

Створення та впровадження програм психологічної підготовки населення до можливих надзвичайних ситуацій, організація психологічної підтримки під час кризових подій, забезпечення інформаційного супроводу для зниження тривожності, надання екстреної допомоги постраждалим, реабілітація та відновлення психоемоційного стану після НС, підготовка фахівців з кризової психології, а також координація дій між державними, медичними та соціальними структурами.

Тема 2.5. Дії під час надзвичайних ситуацій різного рівня та захист населення при цьому

Класифікація надзвичайних ситуацій за походженням та рівнем небезпеки, загальні принципи реагування на надзвичайні ситуації, алгоритм дій у разі природних катастроф

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 8

(землетруси, повені, урагани, зсуви), дії під час техногенних аварій (пожежі, вибухи, радіаційні та хімічні викиди), правила поведінки у разі соціальних надзвичайних ситуацій (терористичні акти, масові заворушення), організація евакуаційних заходів та порядок оповіщення населення, використання засобів індивідуального та колективного захисту, надання першої допомоги постраждалим, координація дій із відповідними службами (ДСНС, поліція, медичні установи), правові основи та відповідальність громадян у сфері цивільного захисту.

Психологічний захист населення в умовах ліквідації НС. Оцінка психологічного стану постраждалих, надання екстреної психологічної допомоги, організація інформаційної підтримки та запобігання паніці, адаптація населення до нових умов, підготовка рятувальників і волонтерів до роботи в стресових умовах, впровадження методів психоемоційної реабілітації, а також координація дій між психологами, медиками та службами надзвичайного реагування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземляр № 1	Арк 22 / 9

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усьо го	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	
Змістовий модуль 1. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ					
Тема 1.1. Вступ. Загальні питання, основні поняття і терміни з охорони праці	5	2	-	-	3
Тема 1.2. Правові та організаційні основи охорони праці	8	4	-	-	4
Тема 1.3. Організація охорони праці на підприємстві	10	4	2	-	4
Тема 1.4. Профілактика травматизму та професійних захворювань	12	4	4	-	4
Тема 1.5. Основи виробничої та пожежної безпеки	10	2	2	-	6
Разом за змістовим модулем 1	45	16	8	-	21
Змістовий модуль 2. ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА					
Тема 2.1. Засоби, методи аналізу, принципи здійснення оцінки, класифікація та моніторинг надзвичайних ситуацій.	9	2	2	-	5
Тема 2.2. Планування заходів, прогнозування обстановки, організація проведення невідкладних та рятувальних робіт. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	9	4	2	-	3
Тема 2.3. Оцінка готовності об'єкта господарювання до функціонування в умовах надзвичайних ситуацій та принципи її здійснення. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ	9	4	2	-	3
Тема 2.4. Забезпечення заходів та дій в межах єдиної системи цивільного захисту	9	4	1	-	4
Тема 2.5. Дії під час надзвичайних ситуацій різного рівня та захист населення при цьому	9	2	1	-	6
Разом за змістовим модулем 2	45	16	8	-	21
Усього годин	90	32	16	-	42

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземляр № 1	Арк 22 / 10

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Атестація робочих місць за умовами праці	2
2	Розслідування нещасних випадків на виробництві	2
3	Перша домедична допомога	2
4	Первинні засоби пожежогасіння	2
5	Засоби, методи аналізу, принципи здійснення оцінки, класифікація та моніторинг надзвичайних ситуацій.	2
6	Планування заходів, прогнозування обстановки, організація проведення невідкладних та рятувальних робіт	2
7	Оцінка готовності об'єкта господарювання до функціонування в умовах надзвичайних ситуацій та принципи її здійснення	2
8	Забезпечення заходів та дій в межах єдиної системи цивільного захисту	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Основи охорони праці		
1	Тема 1.1. Вступ. Загальні питання, основні поняття і терміни з охорони праці Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.	2
2	Тема 1.2. Правові та організаційні основи охорони праці Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Фінансування охорони праці.	5
3	Тема 1.3. Організація охорони праці на підприємстві Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права. Комісія з питань охорони праці підприємства.	4
4	Тема 1.4. Профілактика травматизму та професійних захворювань Розслідування та облік аварій. Розслідування та облік професійних захворювань.	4
5	Тема 1.5. Основи виробничої та пожежної безпеки Шум, ультразвук та інфразвук. Джерела, класифікація і характеристики вібрації. Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів.	6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземляр № 1	Арк 22 / 11

	Електробезпека.	
Змістовий модуль 2. Цивільна безпека		
6	Тема 2.1. Засоби, методи аналізу, принципи здійснення оцінки, класифікація та моніторинг надзвичайних ситуацій.	4
7	Тема 2.2. Планування заходів, прогнозування обстановки, організація проведення невідкладних та рятувальних робіт. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	4
8	Тема 2.3. Оцінка готовності об'єкта господарювання до функціонування в умовах надзвичайних ситуацій та принципи її здійснення. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ	4
9	Тема 2.4. Забезпечення заходів та дій в межах єдиної системи цивільного захисту	4
10	Тема 2.5. Дії під час надзвичайних ситуацій різного рівня та захист населення при цьому	5
РАЗОМ		42

7. Індивідуальні самостійні завдання

1. Оцінка ризиків надзвичайних ситуацій у певному регіоні України

Мета: Аналіз потенційних небезпек і розробка рекомендацій для запобігання або мінімізації наслідків надзвичайних ситуацій.

Завдання:

- Провести дослідження небезпек, які загрожують певному регіону (повені, пожежі, землетруси, техногенні катастрофи).
- Оцінити ризики для населення, інфраструктури та економіки.
- Розробити стратегію дій для цивільного захисту на місцевому рівні.
- Пропозиції щодо вдосконалення системи раннього попередження.

2. Розробка плану евакуації на підприємстві або в установі

Мета: Створення плану дій для забезпечення безпеки працівників під час надзвичайних ситуацій.

Завдання:

- Оцінити можливі надзвичайні ситуації на об'єкті (пожежа, вибух, хімічний викид).
- Розробити детальний план евакуації з урахуванням специфіки будівлі та кількості персоналу.
- Підготувати схеми евакуації для різних приміщень.
- Описати процедуру дій відповідальних осіб під час евакуації.

3. Аналіз досвіду ліквідації наслідків надзвичайної ситуації

Мета: Оцінити ефективність дій служб цивільного захисту під час конкретної надзвичайної ситуації.

Завдання:

- Вибрати надзвичайну ситуацію (наприклад, Чорнобильська катастрофа, повінь в Закарпатті, пожежі в Австралії).
- Провести аналіз дій служб цивільного захисту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 12

- Виявити проблеми та труднощі, що виникли під час ліквідації наслідків.
- Запропонувати заходи для підвищення ефективності реагування в майбутньому.

4. Розробка інформаційної кампанії щодо дій під час надзвичайних ситуацій

Мета: Підвищити обізнаність населення щодо правил безпеки та дій у випадку НС.

Завдання:

- Створити інформаційні матеріали (плакати, буклети, відеоролики) про дії під час пожеж, землетрусів, хімічних аварій тощо.
- Розробити стратегію поширення інформації серед різних соціальних груп.
- Оцінити ефективність існуючих кампаній та запропонувати способи їх вдосконалення.

5. Оцінка впливу змін клімату на цивільний захист

Мета: Дослідження зв'язку між змінами клімату і збільшенням кількості природних катастроф.

Завдання:

- Проаналізувати наукові дослідження щодо впливу змін клімату на частоту та інтенсивність природних катастроф.
- Оцінити, як ці зміни впливають на систему цивільного захисту.
- Запропонувати стратегії адаптації системи цивільного захисту до нових умов.

6. Правовий аналіз міжнародних угод у сфері цивільного захисту

Мета: Оцінка ефективності міжнародного співробітництва в сфері цивільного захисту.

Завдання:

- Дослідити основні міжнародні договори та угоди, які стосуються цивільного захисту (наприклад, Кіотський протокол, Паризька угода).
- Оцінити їх вплив на національну політику України в сфері цивільного захисту.
- Запропонувати можливі вдосконалення міжнародного співробітництва для протидії надзвичайним ситуаціям.

7. Створення моделі реагування на терористичні акти

Мета: Розробка ефективної моделі реагування на загрози тероризму.

Завдання:

- Вивчити методи боротьби з терористичними актами та їх наслідками в різних країнах.
- Розробити модель реагування на можливі терористичні загрози.
- Запропонувати комплекс заходів для забезпечення безпеки населення та мінімізації наслідків терористичних атак.

8. Оцінка ефективності системи оповіщення населення в умовах надзвичайної ситуації

Мета: Аналіз системи раннього оповіщення населення та розробка пропозицій щодо її вдосконалення.

Завдання:

- Провести аналіз сучасних технологій оповіщення населення (сирени, СМС-оповіщення, мобільні додатки).
- Оцінити, наскільки ефективно населення отримує та реагує на інформацію під час НС.
- Запропонувати нові підходи до організації системи оповіщення для підвищення її ефективності.

9. Розробка плану захисту населення від хімічних або радіаційних загроз

Мета: Підготовка детального плану дій для захисту населення від небезпечних хімічних чи радіаційних впливів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземляр № 1	Арк 22 / 13

Завдання:

- Оцінити рівень загрози хімічних або радіаційних аварій у певному регіоні.
- Розробити план захисту населення (евакуація, засоби індивідуального захисту, облаштування укриттів).
- Описати процес інформування та навчання населення щодо дій у таких умовах.

10. Розробка стратегії відновлення інфраструктури після стихійного лиха

Мета: Створення комплексної стратегії для відновлення життєво важливих об'єктів після НС.

Завдання:

- Дослідити приклади відновлення інфраструктури після стихійних лих (наприклад, після землетрусу чи повені).
- Визначити ключові етапи відновлення: від первинної оцінки збитків до відновлення.
- Запропонувати стратегію для зменшення часу та витрат на відновлення критичних об'єктів інфраструктури.
- Кожне завдання може супроводжуватись підготовкою презентації або письмової роботи з аналізом та висновками.

11. Аналіз етапів розробки плану дій під час пандемій

Мета: Розробити план заходів для мінімізації ризиків під час пандемій.

Завдання:

- Проаналізувати наявні державні стратегії боротьби з пандеміями (наприклад, COVID-19, H1N1).
- Оцінити ефективність заходів, що вживалися в Україні та інших країнах.
- Розробити власний план дій для державних та приватних установ на випадок нових пандемій.
- Включити стратегії дистанційної роботи та навчання, медичного забезпечення та вакцинації.

12. Проект системи навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях

Мета: Розробка програми навчання для підвищення готовності населення до НС.

Завдання:

- Створити модульну програму тренінгів для населення (зокрема, для різних вікових груп).
- Включити теми: пожежна безпека, перша медична допомога, поведінка під час землетрусу чи повені.
- Розробити методичні матеріали та інтерактивні вправи.
- Провести аналіз того, як можна впровадити такі програми на рівні місцевих громад.

13. Дослідження впливу психологічного стресу на дії населення під час надзвичайних ситуацій

Мета: Оцінити вплив стресу на здатність населення адекватно реагувати на надзвичайні ситуації.

Завдання:

- Дослідити психологічні аспекти поведінки людей під час НС.
- Провести аналіз існуючих досліджень на цю тему (паніка, групова динаміка, стрес).
- Розробити рекомендації для служб цивільного захисту щодо надання психологічної підтримки постраждалим.
- Описати можливі методи навчання населення, щоб вони краще реагували на стресові ситуації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 14

14. Моделювання сценарію техногенної катастрофи в умовах великого міста

Мета: Оцінка ризиків техногенної катастрофи в умовах мегаполісу.

Завдання:

- Створити сценарій можливого техногенного інциденту (наприклад, вибух на хімічному заводі або аварія на атомній станції) у великому місті.
- Провести моделювання наслідків (забруднення повітря, евакуація, кількість постраждалих).
- Розробити комплекс заходів для швидкого реагування служб цивільного захисту.
- Оцінити готовність інфраструктури міста до подібних ситуацій та запропонувати рекомендації для покращення.

15. Розробка інтегрованої системи взаємодії служб цивільного захисту під час надзвичайних ситуацій

Мета: Створити систему координації дій між різними службами цивільного захисту.

Завдання:

- Проаналізувати існуючі системи взаємодії (ДСНС, поліція, медичні служби, пожежна охорона).
- Визначити проблемні аспекти в координації між цими службами.
- Розробити пропозиції для підвищення ефективності взаємодії.
- Створити план тренувань для служб з координації дій під час НС.

16. Використання сучасних технологій у системі цивільного захисту

Мета: Дослідити роль сучасних технологій у покращенні ефективності цивільного захисту.

Завдання:

- Проаналізувати можливості використання дронів, супутникових систем, штучного інтелекту для моніторингу та прогнозування НС.
- Оцінити практичне застосування цих технологій у реальних надзвичайних ситуаціях (на прикладі інших країн).
- Розробити рекомендації для впровадження сучасних технологій у систему цивільного захисту України.
- Проаналізувати економічну доцільність та бар'єри для впровадження таких рішень.

17. Екологічні наслідки техногенних катастроф та їхній вплив на населення

Мета: Оцінити вплив техногенних катастроф на екосистему і здоров'я населення.

Завдання:

- Вивчити приклади техногенних катастроф (наприклад, аварія на нафтовій платформі "Deepwater Horizon", Чорнобиль).
- Проаналізувати екологічні наслідки та їхній вплив на місцеве населення (забруднення ґрунту, води, повітря).
- Запропонувати заходи для зменшення негативного впливу та відновлення екосистеми після катастрофи.
- Оцінити роль держави та міжнародних організацій у ліквідації екологічних наслідків.

18. Система раннього попередження та реагування на природні катастрофи

Мета: Проаналізувати існуючі системи раннього попередження про природні катастрофи та розробити рекомендації для їх удосконалення.

Завдання:

- Проаналізувати системи попередження про землетруси, повені, урагани в різних країнах.
- Оцінити ефективність використання таких систем в Україні.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземляр № 1	Арк 22 / 15

- Запропонувати способи модернізації систем раннього попередження в контексті українських реалій (впровадження нових технологій, систем мобільного оповіщення).
- Провести моделювання впливу нових систем на зменшення шкоди від природних катастроф.

19. Оцінка готовності критичної інфраструктури до надзвичайних ситуацій

Мета: Оцінити рівень готовності критичних об'єктів інфраструктури (електростанції, водопостачання, лікарні) до НС.

Завдання:

- Провести аудит готовності критичних об'єктів у вибраному регіоні.
- Оцінити наявні плани реагування на НС та їхній рівень актуальності.
- Розробити рекомендації для підвищення захищеності інфраструктури.
- Описати заходи для мінімізації ризиків в умовах техногенних та природних катастроф.

20. Порівняльний аналіз систем цивільного захисту різних країн

Мета: Оцінити системи цивільного захисту в різних країнах та визначити найбільш ефективні моделі.

Завдання:

- Дослідити системи цивільного захисту в декількох країнах (наприклад, Японія, США, Німеччина).
- Проаналізувати сильні та слабкі сторони кожної системи.
- Порівняти їх з українською системою цивільного захисту.
- Запропонувати рекомендації щодо імплементації кращих практик в Україні.

8. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються такі методи навчання:

1. При проведенні лекційних занять – вербальні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія з поєднанням наочних методів навчання: ілюстрування, демонстрування. Широкого застосування набули лекції-презентації. Читання лекції супроводжується демонстрацією інформації із заданої теми у вигляді таблиць, схем, текстів, які використовуються при читанні лекції.

2. При проведенні практичних робіт – поєднання як вербальних методів навчання (інструктаж, пояснення, розповідь), так і наочних (ілюстрування та демонстрування) та практичних (виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) методів.

3. Самостійна поза аудиторна робота студентів.

9. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни «Цивільна безпека та охорона праці» застосовуються поточний, модульний контроль і підсумковий контроль знань студентів. Останній здійснюється у формі заліку. Такий порядок контролю і оцінювання знань застосовується щодо студентів денної форми навчання.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал різного характеру і рівня складності, засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного контролю. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

1. *Поточний контроль.* В процесі поточного контролю здійснюється перевірка запам'ятовування та розуміння програмного матеріалу, набуття вміння і навичок конкретних розрахунків та вимірювань, опрацювання, публічного та письмового викладу (презентації) певних питань дисципліни.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземляр № 1	Арк 22 / 16

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

- 1) систематичність та активність роботи на лекційних та практичних заняттях;
- 2) виконання завдань для самостійного опрацювання;
- 3) виконання модульних (контрольних занять).

При контролі систематичності та активності роботи на лекційних заняттях оцінці підлягають: рівень знань продемонстрований в письмових та усних відповідях на лекціях та практичних заняттях, системність при проведенні практичних робіт, результати експрес контролю.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань, проведення розрахунків, написання рефератів, презентацій.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінці підлягають: тести, виконання письмових завдань під час проведення контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, розв'язання виробничих ситуацій, інші завдання.

2. Система підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю з дисципліни «Цивільна безпека та охорона праці» є залік. Залік проводиться у тестовій письмовій формі. Студент має право не складати іспит і отримати оцінку за результатами ПМК, якщо він виконав всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів і отримав позитивну (за національною шкалою) підсумкову оцінку.

Якщо студент отримав не задовільну оцінку або не згоден з оцінкою за результатами ПМК, він повинен скласти залік.

3. Перелік тестових завдань на залік

На залік виносяться тестові завдання, складені на базі основних питань і завдань, засвоєних та виконаних під час вивчення всього курсу (в т.ч. питання, винесені на самостійне опрацювання). Білет включає 50 тестових завдань зі всіх тем навчальної дисципліни відповідно до тематичного плану дисципліни, лекційного матеріалу, переліку питань для самостійного вивчення дисципліни, питань для проведення самостійної роботи студентів.

У дисципліні існує можливість врахування результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни. При наявності сертифікату, посвідчення чи іншого документу, що підтверджує здобуття знань, компетенцій та результатів навчання з питань, пов'язаних з даною дисципліною, можливе перезарахування окремих тем або призначення додаткових балів (не більше 10). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти. Приклади безкоштовних курсів наведені на сторінці дисципліни на Освітньому порталі університету.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Загальна кількість балів за якими оцінюється вся поточна робота

Поточне тестування, самостійна робота, захист лабораторних робіт										Індив. завдання	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5		100
10	10	10	10	10	10	10	10	5	5	10	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 17

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

11. Рекомендована література

Базова

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці», прийнятий 14 жовтня 1992 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
2. Кодекс законів про працю України, прийнятий 10 грудня 1971 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», прийнятий 23 вересня 1999 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», прийнятий 19 листопада 1992 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
5. Кодекс цивільного захисту України. Прийнятий 2 жовтня 2012 р. №5403-VI. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
6. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», прийнятий 8 лютого 1995 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80>
7. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», прийнятий 24 лютого 1994 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», прийнятий 5 квітня 2007 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
9. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки», прийнятий 18 січня 2001 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>
10. Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань», прийнятий 14 січня 1998 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15/98-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Закон України «Про захист населення і територій у надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру», прийнятий 8 червня 2000 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-14#Text>.
12. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану», прийнятий 16 березня 2000 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 18

13. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 р. № 270. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2001-%D0%BF#Text>

14. Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу, затверджений Наказом МОН України від 16.05.2019 р. № 659. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0612-19#Text>

15. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затверджений постановою КМУ від 17.04.2019 р. № 337. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>

16. Положення «Про єдину державну систему цивільного захисту», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>

17. Положення «Про порядок проведення евакуації у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001 р. № 1432. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/841-2013-%D0%BF#Text>

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994-2003-%D0%BF#Text>

19. ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення». Режим доступу: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3074958732556240833?doc_type=2

20. ДСанПіН «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затверджена наказом МОЗУ від 08.04.2014 р. № 248. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14>

21. ДСанПіН 3.3.2-007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин», затверджено Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 10 грудня 1998 р. № 7. Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2445>

22. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень, затверджені постановою МОЗ України № 42 від 01.12.99. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va042282-99#Text>

23. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0778-04#Text>

24. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0311-07#Text>

25. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0316-07#Text>

26. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>

27. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98#Text>

28. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 19

29. Положення „Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту”, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від від 9 січня 2014 р. № 11. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>

30. НРБУ-97 «Норми радіаційної безпеки України». - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.

31. НПАОП 0.00-7.15-18 «Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями», затверджені наказом Мінсоцполітики від 14.02.2018 № 207. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18>.

32. Загальні вимоги до розвитку і розміщення потенційно небезпечних виробництв з урахуванням ризику надзвичайних ситуацій техно-генного походження. // Наукові керівники: чл.-кор. НАН України С.І. Дорогунцов, генерал-лейтенант Б.Ф. Гречанинов. – К: НАН України РВПСУ, 1995. – 120 с.

Основна література

1. Актуальні питання цивільного захисту / В.А. Дубінін , В.І. Ізотов , В.В. Ляшенко , Л.М. Маркіна , О.Ю. Савіна , П.В. Штейн. - Одеса : «НУК», 2020. – 464 с.

2. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / [В. В. Сокуренько, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін.]; за заг. ред. В. В. Сокуренька ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 308 с.

3. Гасило Ю. А. Охорона праці в галузі та цивільний захист: навч. посіб. / Ю. А. Гасило, О. А. Крюковська. К. О. Левчук, Р. Я. Романюк. – Кам'янське: ДДТУ, 2017 р. – 379 с. Режим доступу: https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/5/42/5-10-np4_2.pdf

4. Кіт Л .Я. Основи рятування і збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані / Л. Я. Кіт, Н. В. Наливайко. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. – 132 с. Режим доступу: https://www.lnu.edu.ua/life-safety/wp-content/uploads/2020/11/Book_Kit_FirstAid_2020.pdf

5. Коваленко Р. І. Підвищення ефективності процесу реагування аварійно-рятувальних формувань на локальні надзвичайні ситуації шляхом використання багатофункціональних комплексів зі знімними кузовами-контейнерами: монографія / Р. І. Коваленко, А. Я. Калиновський, О. М. Ларін – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 120 с.

6. Коваленко Р.І. Підвищення ефективності процесу реагування аварійно-рятувальних формувань на локальні надзвичайні ситуації шляхом використання багатофункціональних комплексів зі знімними кузовами-контейнерами: монографія / Р. І. Коваленко, А. Я. Калиновський, О. М. Ларін – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 120 с.

7. Основи охорони праці : навчально-методичний посібник / В.І. Кошель, Г.П. Сав'юк, Б.С. Дзундза. – Івано-Франківськ: НАІР, 2020. – 182 с. Режим доступу: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2237/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BE%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96_2020.pdf

8. Охорона праці та цивільний захист: Підручник / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська. За ред. О. Г. Левченка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 420 с. Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/26895/1/OP_ta_TsZ_pidruchnyk.pdf

9. Пожарова О.В. Охорона праці : навчальний посібник. Одеса: НУ «Одеська юридична академія». 2022. 86 с. Режим доступу: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/18442/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9E%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96_2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземляр № 1	Арк 22 / 20

10. Полукаров О. І. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. І. Полукаров. –Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 148 с. Режим доступу:

[https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27028/5/BZhd ta TsZ Konspekt lektsii FMM.pdf](https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27028/5/BZhd%20ta%20TsZ%20Konspekt%20lektsii%20FMM.pdf)

11. Цивільний захист : підручник / Запорожець О.І., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Русаловський А.В., Кулалаєва Н.В. - К. : «Центр учбової літератури», 2020. - 264 с.

12. Цивільний захист у схемах: навч. посібник / А.О. Собакарь, Д.Г. Казначеев, В.Д. Поливанюк, О.І. Бойко. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 144 с. Режим доступу:

<https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3720/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A6%D0%97%20%D1%83%20%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%85%20%D0%BD%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D1%8C.pdf>

13. Швагер Н. Ю. Основи гігієни праці в схемах і таблицях : Навчальний посібник / Швагер Н. Ю., Комісаренко Т. А. - Кривий Ріг : Чернявський Д. О. [вид.], 2020. - 37 с. Режим доступу: <http://ds.knu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3096>

Додаткова література

1. Бедрій Я. Цивільний захист України: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Я. Бедрій, В. Малов. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2017. 392 с.

2. Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М. Основи охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2008. – 302 с.

3. Гришук М.В. Основи охорони праці: Підручник – К.: Кондор, 2008. – 240 с.

4. Жидецький В. Ц.,. Основи охорони праці: Підручник. – Видання 2 – Львів: Афіша, 2004. – 320 с.

5. Загальні вимоги до розвитку і розміщення потенційно небезпечних виробництв з урахуванням ризику надзвичайних ситуацій техногенного походження. // Наукові керівники: чл.-кор. НАН України С.І. Дорогунцов, генерал-лейтенант Б.Ф. Гречанинов. – К: НАН України РВПСУ, 1995. – 120 с.

6. Зацеркляний, М. М. Процеси захисту навколишнього середовища [Текст] : підручник / М. М. Зацеркляний, О. М. Зацеркляний, Т. Б. Столевич ; Одес. нац. акад. харч. технологій. - Одеса : Фенікс, 2017. - 454 с. Режим доступу: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Zatser_2017_454.pdf

7. Кулалаєва Н.В. Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник / Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. - Київ, 2011. – 189 с.

8. Кулешов Н.І. Пожежна безпека будівель та споруд / Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Єгурнов Ф.І. – Харків, 2004. – 271 с.

9. Москальова В.М. Основи охорони праці: Підручник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 672с.

10. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. – К., 1998. – 544 с.

11. Основи охорони праці. Підручник / Ткачук К.Н., М.О. Халімовський, В.В. Зацарний, Зеркалов Д.В. та ін. – К.: Основа, 2011. Режим доступу: <http://www.zerkalov.kiev.ua/node/12>

12. Основи охорони праці : підручник /Одарченко М.С., Одарченко А.М., Степанов В.І., Черненко Я.М. – Х.: Стиль-Іздат, 2017. – 334 с. Режим доступу: <https://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1840/1/%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E%D0%A5%D0%9E%D0%A0%D0%9E%D0%9D%D0%90%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%A6%D0%86.pdf>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземляр № 1	Арк 22 / 21

13. Основи охорони праці: Підручник / Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. – 2-ге вид./За ред.. М.П. Гандзюка. – К.: Каравела, 2004. – 408с.
14. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред.. к.т.н., доц.. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
15. Охорона праці: Лабораторний практикум, частина І. /Під редакцією Сивка В.Й. – Житомир: РВВ ЖІТІ, 2001. – 63 с. Табл.24. Рис. 8.
16. Охорона праці: Навчальний посібник / Кучерявий В.П., Павлюк Ю.Є., Кузик А.Д., Кучерявий С.В. – Л: «Оріяна-Нова», 2007. 368 с.
17. Рожков А.П. Пожежна безпека на виробництві. – К., 1997, – 448с.
18. Сивко В.Й. Правові та організаційні основи охорони праці в Україні: Навчальний посібник. – Житомир: РВВ ЖІТІ, 2003. – 127 с.
19. Сивко В.Й. Розрахунки з охорони праці. Навч. посібник. – Житомир: РВВ ЖІТІ, 2001. – 148 с.
20. Ткачук О.П. Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища: курс лекцій та лабораторний практикум: навчальний посібник. – Вінниця: РВ ВНАУ, 2014. – 157 с.Режим доступу: <http://socrates.vsau.org/b04213/html/cards/getfile.php/8145.pdf>
21. Хрутьба В.О. Практикум з курсу «Охорона праці в галузі», - К.: Університет економіки та права «КРОК», 2012 – 58 с.
22. Основи цивільного захисту: навч. посіб. / О. В. Бикова, О. Ч. Болієв, Д. М. Деревинський [та ін.]. – К. : ІДУЦЗ, 2008. – 223 с.
23. Основи цивільного захисту: навч. посіб. / В. О. Васійчук, В. Є. Гончарук, С. І. Качан [та ін.]. – Львів, 2010. –384 с.
24. Стеблюк М. І. Цивільна оборона і цивільний захист / І. М. Стеблюк. – К. : Знання, 2010. – 487 с.
25. Сисоєнко Н. В. Цивільний захист: навч.-метод. посіб. / Н. В. Сисоєнко, В. В. Плахута, Л. З. Пакушина. – Черкаси, 2012. – 308 с.
26. Деревинський Д. М. Інженерний захист населення і територій при надзвичайних ситуацій: навч. посіб. / Д. М. Деревинський, В. Н. Єлісеєв, Л. В. Попов. – К. : ЗАТ “Українська технологічна група”, 2013. – 78 с.
27. Організація управління цивільним захистом на підприємствах, в установах та організаціях: навч. посіб. / О. Д. Гудович, І. Н. Ісмагілов, С. П. Потеряйко [та ін.]. – К. : ІДУЦЗ, 2011. – 537 с.
28. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 1. “Техногенна та природна небезпека” / О. М. Євдін, В. В. Могильниченко, М. А. Скидан [та ін.]. – К. : КІМ, 2007. – 636 с.
29. Довідник з цивільної оборони (цивільного захисту). – Київ, ЗАТ“Укртехногрупа”, 2000. – 353 с.
30. Шоботов В. М. Цивільна оборона: навч. посіб. / В. М. Шоботов. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 438 с.
31. Чучеров М. П. Методи та засоби дозиметрії. Заходи радіаційного захисту людини: навч. посіб. / М. П. Чучеров. – Бровари, 2009. – 118 с.
32. Мельник О. В. Методика оцінки радіаційної, хімічної обстановки при ядерних вибухах, аваріях на атомних електростанціях та на об’єктах хімічної промисловості / О. В. Мельник. – УДПУ.: ПП Жовтий О.О., 2009. – 50 с.

13. Інтернет-ресурси

1. <http://rada.gov.ua>, <https://zakon.rada.gov.ua/> – Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <https://dsp.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної служби України з питань праці.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/033.00.1/ Б/ОК9-1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 22 / 22

3. <https://www.dsns.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
4. <https://www.me.gov.ua/> - Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
5. http://www.sop.zp.ua/norm_zakon.php - Закони і Кодекси України.
6. http://www.sop.zp.ua/norm_npaop01.php - Нормативно-правові акти з охорони праці.
7. <http://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
8. <http://op.kpi.ua> – Портал НТУУ «КПІ». Матеріал з питань охорони праці.
9. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки Житомирської політехніки, Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, (0412) 37-84-33), Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>, Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3 +380 (44) 525-81-04) та інших бібліотек .
10. Інституційний репозитарій Державного університету «Житомирська політехніка» (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, комп'ютерні програми, статистичні матеріали, навчальні об'єкти, наукові звіти).